

148
198

Załącznik do informacji dziennej z dnia 1987-06-12

dot. komentarzy i wydarzeń związanych z III
pielgrzymką papieża Jana Pawła II.

Środowisko dziennikarzy prasy i RTV.

Załącznik do informacji dziennej

Przedmiotem komentarzy środowiska dziennikarskiego są kolejne etapy pielgrzymki papieża. Kolejną trzecią peregrynację Jana Pawła II dziennikarze analizują pod kątem ogólnonarodowych celów, jakie miały jej przyświecać. W komentarzach tych koncentrują się na priorytetowym problemie, jakim jest umocnienie procesu porozumienia narodowego. Według pierwszych ogólnych ocen niektóre fragmenty wypowiedzi papieża o wyraźnych negatywnych podtekstach politycznych oraz "ukłony" w stronę grup społecznych i zawodowych, które na początku lat 80-tych były obiektem szczególnej infiltracji środowisk oppozycyjnych, świadczą o tym, że Jan Paweł II zamiast niwelować istniejące podziały, pogłębia je.

Dziennikarze oceniają, że uroczystości w miejscach pobytu papieża odbywają się spokojnie, bez euforii i fanatyzmu, co w sposób coraz bardziej widoczny irytuje papieża. Bezpośredni obserwatorzy podkreślają, że wielu uczestników nie rozumie treści, a zwłaszcza bogatych w symbolikę podtekstów w homiliach papieskich. W celu podgrzania spokojnej atmosfery uroczystości Jan Paweł II wprowadza do swoich wypowiedzi /m.in. w Tarnowie i Szczecinie/ akcenty prosolidarnościowe, których nie zawierały teksty pierwotne. Doskonałym aktorstwem i przemyślanymi gestami usiłuje wpłynąć na "podgrzanie" atmosfery, co w szczególny sposób widoczne było w czasie spotkania z młodzieżą na Westerplatte. Jednak tylko część młodych uczestników uroczystości podchwyciła i odgadła rzeczywiste intencje papieża. Podkreśla się, że w 12-tysięcznym tłumie zgromadzonych na Westerplatte widoczne były przejawy znudzenia i zmęczenia, m.in. w grupach harcerskich i wśród przybyłych spoza Gdańska.

149
150

Dziennikarze, analizując dotychczasowe wypowiedzi papieża, podkreślają, że zawarte w nich treści są bardziej agresywne w swych podtekstach w porównaniu z poprzednimi wizytami. Z dużym zaskoczeniem odnotowano w wystąpieniach papieża - Polaka brak uznania dorobku i osiągnięć Ziem Zachodnich w ciągu ostatniego 40-lecia. Odniesienia historyczne zostały marginalnie potraktowane w słowie wstępnym wygłoszonym przez bpa Majdańskiego. Część dziennikarzy dopatruje się nie po raz pierwszy wyraźnych akcentów antyradzieckich w niektórych homiliach np.: w trakcie beatyfikacji Karoliny Kózkówny, czy też pominięcie wymownym milczeniem wkładu wojsk radzieckich w wyzolenie Ziem Zachodnich. Dziennikarze fakt powyższy wiążą z odmową zgody na wizytę papieża na Litwie i Białorusi, o co zabiegał, kierując się - jak wyjaśnił Watykan - z troskaniem o swobody religijne w Europie Wschodniej. Jednocześnie zwraca się uwagę, że pominięcie wkładu Armii Czerwonej w wyzwoleniu zachodnich terenów Polski [redacted] satysfakcjonuje siły rewizjonistyczne RFN.

Kolejne homilie papieża potwierdzają wcześniejsze oceny, że kwestię nieprzestrzegania praw człowieka odnosi on bezpośrednio do polskiej rzeczywistości, dając coraz wyraźniej do zrozumienia, że: "problem wolności powinien być rozwiązany dogłębnie". Swoje stanowisko w tej sprawie potwierdził dobitnie w homilii krakowskiej, powołując się na słowa Piotra Skargi: mōdlącego się o: "umożliwienie zbudowania przyszłości własnymi rękami i w klimacie solidarności społecznej". W powyższym kontekście dziennikarze podkreślają, że solidarnościowe akcenty w homiliach papieskich bliżej sprecyzował rzecznik Navarro-Valle. Wyjaśnił on dziennikarzom, że papież stoi na stanowisku, że porozumienia podpisane z organizacjami solidarnościowymi - pomimo ich rozwiązania - powinny być zrealizowane. [redacted]

Przedstawiciele środowiska, analizując powyższe aspekty wizyty papieża wyciągają wniosek, że prezentowane aktualnie stanowisko papieża mieściło się we wcześniej wypracowanej przez niego koncepcji trzeciej pielgrzymki. Świadczy o tym m.in. dar w formie obrazu Stanisława Hozjusza przekazany przewodniczącemu Rady Państwa. Dziennikarze twierdzą, że z dotychczasowego przebiegu wizyty wynika dość jasno, że w trakcie spotkania W. Jaruzelskiego z papieżem na Zamku nie nastąpiło oczekiwane zbliżenie stanowisk w najistotniejszych sprawach.

150
151

Przekazanie papieskiego pozdrowienia grupie węgierskiej młodzieży, w ich ojczystym języku, podczas uroczystości na Westerplatte odczytane zostało przez dziennikarzy jednoznacznie jako zapowiedź uruchomienia zabiegów dyplomatycznych Watykanu o zorganizowanie papieskiej pielgrzymki na Węgry. W kraju tym - podkreśla się - władze państwowe prowadzą, podobnie jak i w Polsce liberalną politykę wobec kościoła. W tym kontekście zwraca się uwagę, że na Węgrzech prace nad konkordatem są daleko bardziej zaawansowane aniżeli w PRL. Podkreśla się jednak, że liczba katolików na Węgrzech jest stosunkowo niewielka. Dziennikarze zwracają uwagę, że 11 bm. W. Jaruzelski przyjął matkę Teresę z Kalkuty przebywającą obecnie w Polsce, wyrażając uznanie władz PRL dla jej humanitarnej działalności. Wydarzenie to zostało przyjęte przez środowisko jako kolejny wyraz konsekwencji państwa w realizowaniu procesu normalizacji stosunków państwo-kościół.

Dziennikarze prognozują, że jeżeli papieżowi nie uda się "podgrzać" atmosfery w Gdańsku, to nie należy spodziewać się by nastąpiło to w Warszawie. Jeżeli jednak miałyby dojść do wzrostu napięcia to - w ocenie dziennikarzy - jedynym miejscem może być kościół św. Krzyża, gdzie papież spotkać ma się z przedstawicielami środowisk twórczych.

Wszystkie zachodnie agencje nadal obszernie komentują przebieg wizyty Jana Pawła II w Polsce, eksponując przede wszystkim te aspekty, które świadczą o poparciu papieża dla byłej "Solidarności". W tym tonie komentowano przede wszystkim spotkanie Jana Pawła II z L. Wałęsą, podkreślając, że jest to publiczny wyraz aprobaty dla "zakazanego niezależnego związku zawodowego". W tym samym - w ocenie korespondentów zachodnich - papież spełnić miał największe oczekiwania narodu.

W środowisku warszawskich dziennikarzy-kontestatorów odnotowuje się niewielkie zainteresowanie uroczystościami w Gdańsku. Część z nich /m.in. R.S. Bratkowscy/ zrezygnowała z wcześniejszych planów wyjazdu do Gdańska, mimo posiadania kart wstępu i biletów kolejowych. Stąd wnosić należy, że warszawscy kontestatorzy skoncentrują się na przygotowaniu "oprawy" ponownego powitania w stolicy, spodziewając się, że właśnie tutaj najjaśniej określi on swoje poparcie dla opozycyjnych działaczy.

151
152

Dziennikarze PRiTV analizując wystąpienie papieża w trakcie spotkania z młodzieżą na Westerplatte zwracają uwagę na pozytywny wydźwięk niektórych treści zbieżnych z założeniami socjalistycznego wychowania (apele o rzetelną pracę dla dobra Ojczyzny, wychowanie w trzeźwości itp.). Zdaniem niektórych dziennikarzy, mimo że przebieg wizyty papieża nie pozbawiony jest zabarwień politycznych - to jednak trudno będzie opozycji odpowiednio zdyskontować ją do swoich celów. Uzasadnia się to m.in. tym, papież używając pojęcia solidarność nie nadaje jej oczekiwanego przez opozycję znaczenia.

Wskazuje się również na zachowanie księży, którzy w trakcie śpiewania "Roty" w przeciwieństwie do zgromadzonej publiczności posługują się jej oficjalnym tekstem.

Dziennikarze PRiTV uczestniczący w obsłudze wizyty papieża zauważają widoczne oczekiwania korespondentów zachodnich na wydarzenia typu sensacyjnego. Okolicznością sprzyjającą takim wydarzeniom może być - w opinii dziennikarzy zachodnich - pobyt papieża w kościele św. St.Kostki. Snują oni przewidywania, że wokół kościoła na Żoliborzu zgromadzi się wielotysięczny tłum, usiłujący przejść na Plac Defilad, co może spowodować interwencje sił porządkowych.

Środowisko oświaty i wychowania.

Na czoło komentarzy oceniających kolejny dzień wizyty papieża w Polsce, w środowisku oświaty i wychowania wysuwa się próba zorganizowania zamieszek w Krakowie. Uznaje się, że krakowska "prowokacja" w pełni koresponduje z wypowiedzią gen. Z.Pudysza, który ujawnił plany opozycji. Scenariusz wydarzeń w Krakowie całkowicie zgadza się z nimi. Całość akcji budzi wielkie oburzenie w gronie pracowników oświaty i wychowania, ich zdaniem obraża ona uczucia religijne wielu milionów Polaków oraz godzi bezpośrednio w papieża. Ma na celu zdyskredytowanie słów Przewodniczącego Rady Państwa gen.armii W.Jaruzelskiego, który na spotkaniu

152
153

z Janem Pawłem II mówił o tolerancji i znacznej stabilizacji sytuacji społeczno-politycznej w kraju. Zachowanie grupy awanturników całkowicie łamie prośby organizatorów pielgrzymki papieża o godne i spokojne powitanie jego osoby w kraju rodzinnym.

Przedstawiciele środowiska nauczycielskiego uważają, że wciąganie młodzieży w tego typu akcje jest rzeczą w największym stopniu niepedagogiczną.

Dobrze się stało, zdaniem środowiska, że siły porządkowe nie użyły żadnych środków przymusu i nie doszło do ostrych starć, które mogłyby pociągnąć za sobą ofiary w ludziach.

Środowisko twórców kultury.

W związku z wizytą papieża na terenie Łodzi w dniu 13 bm. notuje się znaczną aktywność środowisk i instytucji kultury w podejmowaniu różnorodnych inicjatyw.

Rektor Akademii Muzycznej w Łodzi Zygmunt Gzela na terenie uczelni wywiesił podpisany przez siebie "komunikat-wezwanie" do udziału w mszy celebrowanej przez papieża w dniu 13 bm. na terenie kościoła katedralnego w Łodzi.

Ponadto muzycy i chórzyci filharmonii łódzkiej zwrócili się do dyrekcji filharmonii o wypożyczenie w dniu 13 bm. samochodu dostawczego "Nysa" oraz instrumentów muzycznych stanowiących własność filharmonii. Chcą oni wziąć udział w oprawie muzycznej mszy w kościele katedralnym. Zażądali również sporządzenia przez dyrekcję oficjalnego pisma wraz z listą członków orkiestry i chóru filharmonii, które miało być podstawą do uzyskania zaproszeń na omawianą mszę. Z uwagi na wcześniejsze niezgodnienie tej sprawy na szczeblu oficjalnym, w ramach przyjętego i realizowanego programu przygotowań do wizyty papieża, spowodowano wydanie decyzji nie zezwalającej pracownikom filharmonii na angażowanie tej państwowej placówki kulturalnej i sprzętu stanowiącego jej własność do imprez kościelnych z okazji wizyty.

153
154

Pomimo odmowy dyrekcji filharmonii należy zakładać, że część muzyków dysponujących własnymi instrumentami, wystąpi prywatnie w sposób zorganizowany podczas mszy z udziałem papieża.

Inne wydarzenia.

W późnych godzinach nocnych 12 bm. w Krakowie na terenie miasteczka akademickiego przy ul. Piastowskiej, zakończył się, zorganizowany przez jego mieszkańców, protest przeciwko zatrzymaniu w dn. 10 bm. przez MO osób winnych zajścia po spotkaniu papieża z wiernymi na Błoniach. Siedząca w oknach i na balkonach młodzież twardymi przedmiotami tłukła w parapety w momencie pojawienia się samochodu patrolowego milicji. Wszczynana była wówczas wrzawa, którą słychać było daleko poza miasteczkiem. Tumultowi towarzyszyły okrzyki: "Precz z komuną", "Precz z kapusiami" itp. Młodzież nie wyszła z budynków.